

**ДЕКЛАРАЦИЯ ОТ ВИЛНИУС ЗА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА И
ВЪЗМОЖНОСТИТЕ В СЪДЕБНАТА СИСТЕМА В НАСТОЯЩИЯ
ИКОНОМИЧЕСКИ КЛИМАТ**

Европейската мрежа на съдебните съвети заседава на Общо събрание във Вилнюс (Литва) на 8-10 юни 2011 г.

ИМАЙКИ ПРЕДВИД, ЧЕ:

I. Глобалната икономическа криза има значимо влияние в повечето европейски държави, което води до намаляване на икономическата активност, недостиг на финансови средства и нарастваща безработица.

II. Повечето правителства, сблъскващи се с ограничените финансови ресурси, реагират с предприемане на мерки за намаляване на дефицита чрез намаляване на разходите и преразглеждане на начина, по който държавния бюджет се разпределя в дългосрочен план.

III. Тази ситуация оказва въздействие и върху много европейски съдебни системи, които се сблъскват с нарастващ брой случаи, особено гражданско-правни, като например несъстоятелност/трудова-правни/фалити, а някои и с наказателни, като в същото време трябва да се справят с бюджетните ограничения, които водят до съкращения в персонала, а в някои случаи, до намаляване на заплатите.

IV. Препоръка на Съвета на Европа СМ/рес (2010) 12 на Комитета на министрите към държавите – членки относно независимостта на съдиите прогласява, че:

- “всяка държава следва да отдели достатъчно средства, съоръжения и оборудване за съдилищата, за да могат те да функционират в съответствие със стандартите, залегнали в чл. 6 от Конвенцията и да се даде възможност на съдиите да работят ефективно” и „възнаграждението на съдиите следва да бъде съизмеримо с тяхната професия и отговорности и трябва да е задоволително за да може да ги предпази от стимули, насочени към въздействие върху техните решения” и „следва да бъдат въведени специфични правни разпоредби като предпазна мярка срещу намаляването на възнагражденията, насочени най-вече към възнагражденията на съдиите.”

V. Има вероятност всякакви икономически мерки, дори временни, да окажат влияние на съдебната система. Тя трябва да запази основната роля на правосъдието в едно демократично общество. Съдебната власт трябва да продължи да гарантира, дори в условията на затегната икономическа ситуация, основното право на достъп на всеки гражданин до правосъдие, ефективна защита на основните права и предоставяне на качествено правосъдие в разумен срок.

VI. Независима и ефективна съдебна система ще бъде от изключителна икономическа стойност, тъй като това осигурява стабилен инвестиционен климат, необходим за възстановяването на икономиката.

VII. Ограничаването на ресурсите, които са на разположение на съдебната власт, може да има нежелани странични ефекти, които да са по-значими от предвижданите резултати от икономии от страна на правителствата. Забавено правораздаване по важни случаи като тези, свързани с обществени поръчки, несъстоятелност и трудови спорове, могат да нанесат сериозни вреди върху инвестиционните проекти; да забавят потреблението на активи; да възпрепятстват икономическото възстановяване.

VIII. Европейските съдебни власти, вдъхновени от Съдебните съвети или подобни автономни органи, следва да реагира на настоящата икономическа обстановка чрез определяне на съществуващите предизвикателства и възможностите те да бъдат посрещнати по подходящ начин.

ПРЕПОРЪКИ:

1. Би трябвало да се обмислят специални мерки с цел предотвратяване и намаляване на влиянието на икономическата криза върху натовареността на съдилищата чрез преразпределение на човешките ресурси, временно укрепване на най-засегнатите съдилища и организационни мерки.
2. Наличните данни показват, че европейските общества не само преминават през криза, но и навлизат в една нова икономическа среда. Поради тази причина е необходимо разработването и прилагането на дългосрочна политика за съдебната власт, адекватна на зараждащата се ситуация.
3. Новата среда налага да се вземат мерки, насочени към подобряване на ефективността на съдилищата чрез преосмисляне на съдебната карта с цел въвеждане на реформа на процедурите на вътрешна организация на съдилищата и внедряване на иновативни информационни и комуникационни технологии, чиято основна функция да бъде повишаването ефективността на съдебната система.
4. Инвестирането в управлението на правосъдието и в модерните технологии, както и подсилването на човешките ресурси в съдилищата, следва да бъде поощрявано с цел гъвкавост на съдебната система спрямо бъдещи предизвикателства.
5. Съдебните органи и съдиите следва да са ангажирани в необходимите реформи.
6. Съдебните съвети или автономните съдебни администрации трябва да поемат водещата роля, като имат предвид и зачитат компетенциите на другите държавни власти.
7. Съдебната система би трябвало да предприеме всички необходими стъпки с цел засилване на общественото доверие в съдилищата. Откритост, прозрачност, отчетност, уважение към гражданите, съпричастност към ситуацията, в която се намират, развитие на дейността на съдилищата, предоставяне на съдебните решения и други съдебни актове на по-ясен и разбираем език са основните предпоставки за постигането на тази цел. Трябва да бъде осигурен достъпът до правосъдие, включително вземане на подходящи мерки за улесняване на достъпа до съдилищата на лицата със специални нужди.

8. Системи за алтернативно разрешаване на спорове могат да предоставят на гражданите алтернативен метод за постигане на мирно и обхватно решение на конфликтите им. Следва да се насърчават законодателни мерки за укрепване на ролята на медиацията и помирието и изграждане на адекватни обществени услуги, както и активната роля на съдилищата в подкрепата и насърчаването на тези алтернативи.

8.а. Отговорните за изготвянето на законопроекти лица следва да бъдат насърчавани да предлагат ясни и недвусмислени текстове с цел постигане на юридическа точност и предотвратяване на правни спорове, които могат да бъдат избегнати. В противен случай се увеличава количеството на работата в съдилищата (преработена поправка CSJ B).

9. Независимостта на съдебната власт и на всеки отделен съдия трябва да бъде запазена като предпоставка за осигуряване на справедлив и безпристрастен процес, спазвайки човешките права и основните свободи. Може да се допусне, че намаляването на разходите представлява нарушаване на независимостта на съдебната система. Основна задача на Съдебните съвети е поддържането и укрепването на независимостта на съдебната власт.